

A' ROMAI TSASZARIES AP. KIRALYI FELSEG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BÉTSBÖL Kedden 22. Februáriusban 1791.

*Hazánkbéli minden-féle nevezetesebb Tu-
dósítások.*

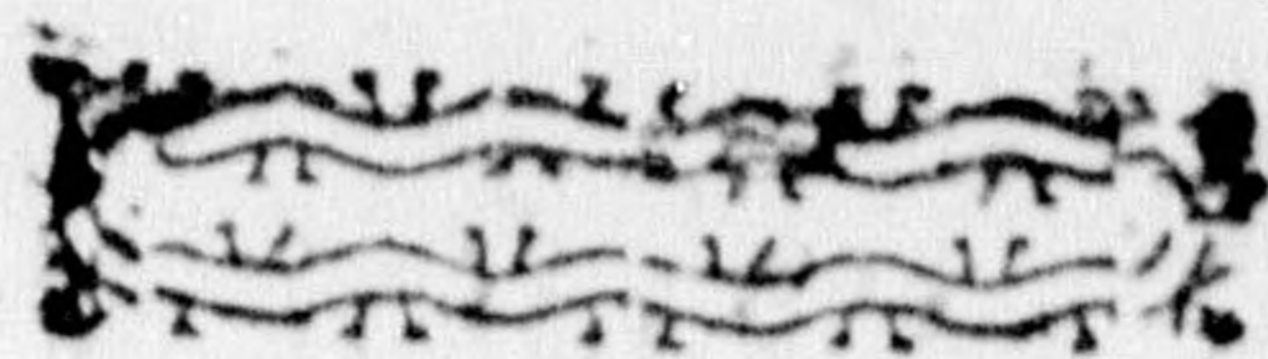
A' Magyar Haza részéről, F. Urunknak válasza-
tásából a' Szisztovi békeiség szerző tanátsko-
zásra ki-rendelt Gróf Eszterházi Ferentzről az ira-
tik Budáról, hogy 16-dikán ott ment légyen nagy
siettséggel kerelziül a' meg nevezett békeiség szerző
helyre. — Nékünk pedig Olah-országból *Urzitseni-*
ből azt írja egy Erd. Levelezőnk: „Az Orozok
Ismait meg-véven, *Braillától* tsak 4 órányira hely-
heztették magokat, *Galátzban* is vagyuak. Krimia-
ból 12-ezer legittségek érkezett nekik ugy gondol-
juk *Braillának* oltromára, *Szisztovban* a' *Congressus* mit
főz? nem tudjuk! mondják, hogy a' békeiség re-
ményiségünk felett való hasznunkal fogna meg-esni,

's kötetni, de azonban mások ujra háborut hirdetnek mind a' Prulfszussal, mint a' Törökkel. — A' mi Török Foglyaainknak edgyik része már megérkezett *Konstantzindpolyból* Bukorefibe Jan. 24-dikén, és a' többi is mind útban vagyuk.

Zilah. — „Ennek előtte mint egy 22 esztendővel, más tanuló Társaimmal együtt megjeleném a' Kolosvári Academiának Oskolai játékot néző helyén, igen szép munka folytatott vala Deák nyelven, annyira, hogy a' dolognak, nyelvnek szépsége, és az előadás módja, ottan ottan nevetésre indította a' jelen voltakat. Emlékezem, hogy közöttünk állott külömben-is gyarló értelmű, egy nagyon süket Ifju, a' ki is, minthogy nem hallott, úgy a' dolgot nem is érthette, mikor látta hogy mások nevetnek, ő annyira katzagott, hogy Szamárnak-is elég lett volna mérséketlen nagy hangja. Még ma is, naponként tapasztalható dolog az, hogy sokan magok hazsnokat, a' közönséges jónak személlyébe játszodják, szép szín alatt kerelik magok boldogságokat, a' dolognak derekához, a' mint a' közönséges jónak előmozdítása kívánna, nem szólnak. Ezeket a' ki által láttya 's érti, tsak neveti, de nem helyben hagyva; a' külömböző érzékenységgű pedig nagy örömeben tapsol, 's mint jó hazafinak azt kiáltja: Eljen! Helyes!

Kolosvárról 8-dik Febr. — A' közelebb múlt 3 nap meg-lehetősen hűlött itten a' hó, mára virradóra pedig jó hideg vólt; és ha előre szabad a' Kalendaristával jövendőlni, a' hideg több napokon-is tartani fog. A' minap midőn a' 4-ök Kurirnak 53. és 54 dik lapjait a' Mészáros Legényről olvastam, menten azt gondoltam, hogy arra 's több affélére nagyon szükséges vólna itt-is a' vigyázás. Tudni illik; Itten azok a' magok kezeikben bardot forgató, bárdolatlan, Ökröket vágó, a' betsület 's emberség nem tudásáért tsak nem halonlo Mészáros Legények, a' kik hűlt szoktanak fontolni 's árulni, gyakorta hamisan mérnek. A' Városi közönséges néppel, némellyeknek pedig tselédjeikkel motsko-

lódnak, embertelenkednek, olykor a' húst el-tagadják, nem adnak; másoknak a' kik azon-kivül hogy a' hús árát meg-fizetik, azon Legényeknek egy egy flaskó Bort-is küldenek a' sült petsenyére, előre eldugott jó hússal gazdálkodnak. Ezek is alkalmasint minden-nap meg érdemlenék a' meg-jobbitásig a' 25-töt. Nagy szégyen ez a' Czéh előtt járóinak! Nő már, ha ezen majd ugy mondhatni alá-való dologban is személy válogatás vagyon, hogy ne volna a nagyobbakban. — Itt minden kézi Mesterségeknek, tsinálmányoknak szüntelenül való folyó, és nagy kelete vagyon. A' dolgoztatók panaszolkoznak, hogy a' Mester emberek felettébb való árron fizetik munkájokat. — Én ugy gondolko-dom, hogy Ns. Hazánk Törvényre szerint, a' mostani környül állásokhoz szabva, ha mindenekben *Limitatio* tétetnék, bár szük légyen-is az idő, még-is jutalmában lehetne holmit meg-szerezni. Azt a' Ts. Ország valamint régen két ízben-is meg-tehette, most miért ne tehetné? Ezen tekintetben, méltó panaszal lehet az ezek 's pennájok után elő személyeknek, kiknek minden munkájok és fáradságok jutalma háttározás alatt vagyon. Néha az-is meg-történik, hogy egy fillérke sem adatik. Bezzeg a' varró-tövel élő, ingyen csak négyet sem ölt, ugy más-is. — A' Tudomány volna minden Mesterségek felett való; de az illendő jutalomnak el-vétele tekintetere nézve, a' nem mindenütt való. Most 20-dik esztendeje léfzen, hogy a' Fő meg-tiltó Személy elhalálozott, onnan a' tilalom alatt vólt dolog a' *Áró* játék itt némellyeknél szabados lábra kapott, és annyira erőt vett; hogy némely velle jádtzóknak, utólyára a' szivek-is dobog, ottan ottan az erszényt sohajtva üressen meg-is szorittyák, hogy azt-is elne szalaszszák. — Itt a' szép búzának vékája már fel-hágott 2 N. for. 's 16 kr. ra. Nem tsuda; mivel a' termés nem vólt olly bővön, mint más esztendőkben, az útnak sints most a' jova. Más felől az is lehet oka, hogy már nem tsak a' nagy Urak, fő Nemesek, 's azoknak szolgái lisztelik és porozák

zák hajokat; hanem némely Csizmadia, Ötves, 's a' t. Mester-emberek gyermekei-is; kiknek ollykor meg eshetik, hogy egy árva Laskára való lisztyek nintsen. Ezekről ugy gondolkozhatnék az esméretlen első tekintettel, hogy mind Urfiak.

Kolosvárt 9-dik Febr. A' mostani Hónak 1-ső napján, az ide való T. Tanács, a' Városi Közönseg egyet értéséből, a' F. Fő Kormány Széknek itten lehető meg-maradásáról, adott az Ország Gyűlésére egy Instántziát. Abból a' Szász Députátus Urak közöltetést kértének, meg-is nyerték, és magok okaikat, mely szerint annak tovább-is Szebenben kellene maradni, a' tegnapi Gyűlésben elő adtak. Egy része pedig a' nevezett Deputátus Uraknak, a' Szebeni és annak vidékjebéliektől el-álván, ugy gondolkodtanak, hogy Medgyes és M. Vásárhely inkább közepében lévén az Országnek, a' két hely közzül edgyikre által-költözni a' Fő Kormány Széknek jobb lenne. De mivel az említett Urakon kívül az egész Ország az Instántziát nagy örömmel fogadta, 's meg-határozott akarattya az, hogy itten maradjon a' Fő Kormány Szék, azt is méltóztatott kegyelmesen ígérei, hogy F. Urunk előtt kifogja munkálódni, hozzá adatván azon fontos okokat-is, mellyeket a' T. Tanács Instántziájából kihagyott. Az említett napon, a' *Deputátusok* Diurnuma-is kérdésben hozatott. Ez után bővebben.

Kolosvár 10. Febr. — „ Kedves Barátom ! ! Én néked a' mái Postával küldeném az Erdélyi Diáriumat, de még tsak egy árkoft sem nyomtattnak belölle Isten tudja-is tsak, mikor nyomtatják; mert ez iránt sok vólt a' vetélkedés. Ugy vólt ugyan-is előbb, hogy *Hochmeister* a' Szebenből most ide jött Könyvnyomtató nyomtassa, ki egyszersmind a' nyomtatója vala eddig; de ez ellen fel-szollalván mind az ide való *Typografiáknak* Jóakarói, mind mások sokan, hogy ő itt ezen Városban soha terhet nem viselt, tsak a' nyereség vezette most is ide; azért az itt való *Typografiák* orra elől a' hasznat el-nem ragadozhatja. Ehez még az-is hozzá járult,

rult, hogy ő a' Német Kalendáriumának a' *Kronikájában* azt tette-fel, hogy az *Hóra* lármájának az oka az *Uraságok'* és *Nemességek'* kegyetlenségek lett legyen; mellyért a' *Státulok* riájja igen megneheztelvén, azon *Kalendárium* nyomtatványait mind el-petsételték — de mást érdemlett volna — azért, annál is inkább a' *Deáriumnak* nyomtatását néki nem adják. De akár hogy van a' dolog, a' héten hozza fognak nyomtatásához.

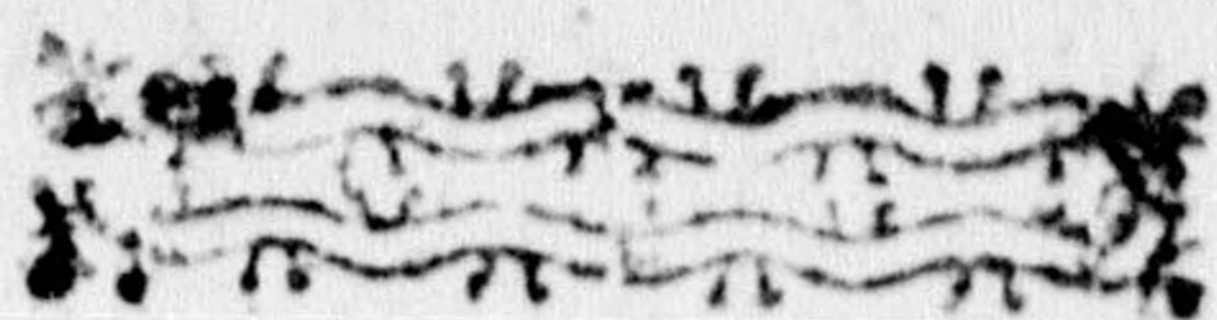
Azoknak Rendjek és Nevek, kik a' F. Palatinus által mind az első, mind a' második Ország Táblájáról az Országos Deputátzióra ki-rendeltettek: — —

A' Közönséges Politikumokra nézve. A' *Procerelek* között: *Préses* a' *F. Palatinus*, a' *Primás* és *Kardinalis*, az *Ország Birája*, *Gr. Forgáts Miklós*, *Ürményi József*, *B. Pronay László*, *Gr. Haller József*. — *A' Státusok között: Zabrátzky József Egri Kánonak és titt. Püspök*, *Balog Péter Tan.*, *Almási Ignác*, *Bedekovits Ferencz*, *Atzél István*, *Májláth József*, *Pogány József*, *Priletzky Károly Trentsin Vármegyének V. Ispánnya*, és a' *Városok Követjei között*, a' *Budai Köv. Margarits János*, és *Posoni Köv. Stetner*. — *Az Adozás és Commissáriátusbéli dolgokra nézve* *Préses* a' *Fels. Palatinus*, az *Ország Birája* *Almási Pál*, *Gr. Csáki József az öreg*, *Gr. Eszterházi Ferencz az öreg*, — a' *Státusok között* *Zsolnay Dávid*, *Végh István*, *Kornis József*, *Vay József*, *Muslay Antal*, *Szalka Mihály*, *Horváth Pál*, *Rákovszky Sándor*, *Jankovits György*, *Skerletz Adám*, és *Ing. Vörösy* a' *Város Követje* a' *Pesti Köv. Boráros*, az *Eperjési Shmitsek*. — *Az Urbáriumra nézve: Préses* *Gróf Zitsi Ferencz*. *Püspök* *Mándits*, *Szétsény Sándor*, *Gr. Szétsény Ferencz*, *Bortzy József*, *Gr. Apponyi Antal*; a' *Státusokból pedig itt ezek: Görgei Márton*, *Mikos László*, *Szentiványi János*, *Szily József*, *Ragályi József*, *Marits Tamás*, *Strisits*, *Hertelendi József*, *Kászonyi Ferencz*, *Dvornikovits Miklós*. — *A Commertiális dolgokra nézve: Préses* *Gr. Forgáts Miklós*, *Skerletz Miklós*, *Almási Pál*, *Gr. Szapári János*, *B. Podmanitzky József*; a' *Státusok*

sok között: *Revitzky Arva Vgye V. Isp., Somfity László, Domokos Lőrincz, Mikofini Antal, és Tiani* — *A' Bányászságot és pénzt illető dolgokban: Préses Gr. Révay Péter, B. Mitrovsky, B. Sáberg Filep, B. Hellenbakh György, B. Gerlitz Ferentz; a' Státusok között: Berzevitz Antal, a' V. Palat., Radvánszky János, Gerám Teoforus, Rupprekht Antal, Drevenyák Ferentz, Ozmitz Máté, Vadász, Harasztin, és Baumáiszter János. — A' Törvényes dolgokra nézve: Préses az Ország-Birája, a' Tav. Végh, Püspök Kondé, G. Illésházy János, Ürményi Josef, Szentiványi Ferentz, B. Révay Pál; a' Státusok részéről: Rosos Pál, Beöthy Imre, Ürményi Bernárt, Szirmay Antal, Tihanyi Tamás, Német János, Bernáth Josef, Jezernyitzki Károly, Revitzky Josef, Pászthori Dániel, Márton Bertalan, Bosnyák Pál. — A' Tudományt illető dolgokban: Préses Ürményi Josef Ur ő Exja, Püspök Mándits, Szabó, Gr. Brunsvikk Antal, B. Pronay Gábor, Gr. Török Lajos, B. Podmanitzky Josef; a' Státusok részéről: Abbás Novák Kristof, Somogyi János, Vay István, Luby Károly, Meltzer Lajos, Pékhy Mihály. — — Az Ekklesiái dolgokban és a' Fundációkra nézve: Préses a' Kárdinális, a' Kalotsay Érsek, a' Zágrábi Püspök, Püspök Mitterbaker, Gr. Brunsvik Antal, Gr. Erdödy Josef; a' Státusok között: Dongó Mihály Kán. Pászky János, Klobusitzky Josef, Pletrik László, Ebergény, Bányay. — A' Grávéme-
nekre nézve: Préses, a' Királyi Tárnak-mester Végh, Püsp. Szerdahellyi, Gr. Teleky Josef, B. Ortzy László, Gr. Nádasdy Ferentz, Gr. Szapáry Pál; a' Státusok részéről: Grubanovits Sigmund, Májláth György, Májthényi László, Spifits János, Kapy Josef, Lónyai Menyhárt. Bogledich, Szombaty Josef, Debretzen Város Követje, Dörfner Györ Várolsa Követje. —*

Posega 4. Febr. — „Azok az eleségre tartozó dolgok, melyek itt a' beteg katonák izámokra gyűjtettettek vala őszve, el-adattatnak, a' Kíhirusgok és más szolgálatban lévők el-botsáttatnak, melyből

ből mi itt mind békefességet nézünk ki, de ezen határ-széleken lakó népnek, ki már a' széleknek szélesedésével biztatja vala magát, igen kedvetlen; kétségeskedvén azon, hogy ennyi győzedelmeink után is régi szomszédjaikkal kelletik maradni. — Egy F. Királyi Rendelés szerint a' R. Katholika Gymnásiumokban és Oskolákban vólt Protestáns Professo-rok mind el-botsáttatnak; de ezen F. Rendelést a' múlt Eszt. Dec. 28-dikán egy más ollyatén F. Rendelés követé, hogy ezeknek esztendei fizetések ki-fizettség, és ha a' F. Helytartó Tanátson a' magok alkalmatosságokat bizonyossá teszik, a' velek egyenlő tehetséggel bírók előtt alkalmazásának Hivatalokra. — 9-diktől fogva közönséges Országgyűlés nem tartatott. — Az Országgyűlése végzései 67 tizikkejében a' Fs. Kantzellária felküldet tek, és azonnal ő Felségéhez fognak menni a' meg-erősítésre, és az Országgyűlése el-fog minden órán homlani.

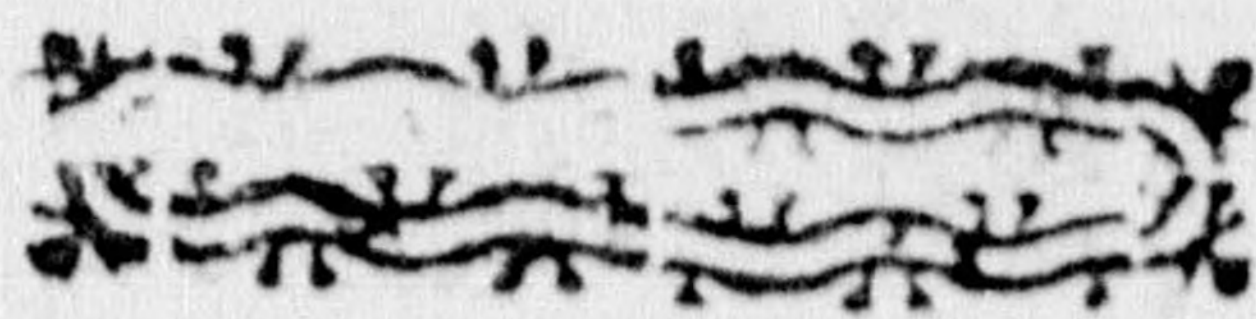
Kedves Barátom !! — „A' minapában küldött Deres terhében szörnyen tsudálkozik vala, hogy sem a' Nemes Tsászár Serge, sem a' *Barkó* Regementyebéli Tiszt Urak *Mária Therézia* Keresztyével meg-nem tiszteltettek; a' valóságos szent igaz, hogy ~~tek~~ az eredendő bünt el-törölő *Jordán* viziben tett Szent Keresztség mellett kelletett nékiek maradni,

— — — — —
 — — — — —
 — — — — — mintha
 nem lettek volna jelen *Czettin* Várának meg-
 lénél, vagy pedig *Foksán* Várofsát, 's a' melle-
 lévő Török Tábort nem ők zavarták volna öszve,
 's nem ők tették volna földön-futóvá a' kopasz
 Pogányságot. Szollyan e' mellett *Martinosztyi* is,
 ha nem két Lovas Magyar Sereg vólt-é egy külö-
 nös Mestere, a' *Szelim* kölykeinek meg-rontásá-
 ra?

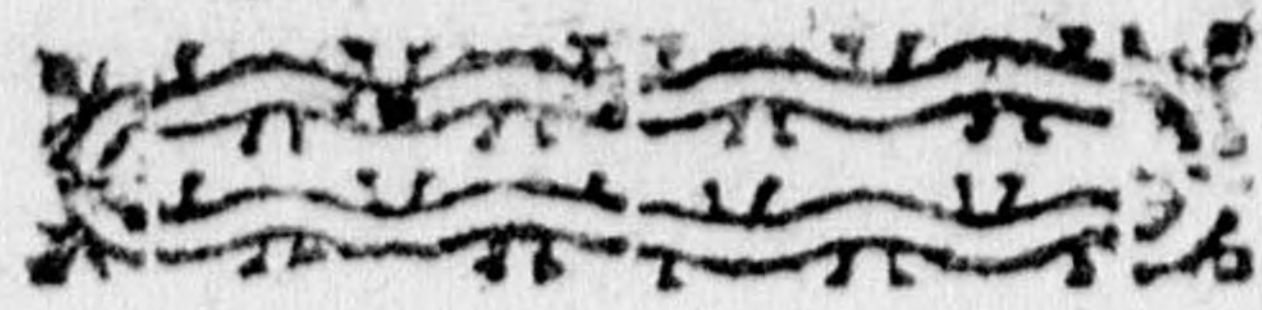

ra? — *Bukarest* Várofsát-is a' Húszárok szállották-meg leg-először; a' Pogányságot belőle leg nagyobb rémuléssel ki üzték, ugy annak-utánna, a' többiek-is szerentsésen utánnok húzódtak a' Városban. Egy szóval ezen két N. Magyar Húszár Seregek mindenütt nagy segittséggel, és előmenetellel vóltak, ki-vévén a' *Gysörgysói* fátális veszteséget, melyhez a' Húszároknak egyéb segittsége nem lehetet, tsak hogy a' Várból ki-rohant ellenséget vissza igaziták, és sokokat fejek nélkül hagytak. — „*Más egyebekről-is valamit*: Az szomszédban fekvő egy Ns. Regimentnél a' Sereg Profols valami módon meg-botlott, és rozsz fát tett a' tűzre, a' mely nem akart égni, hanem tsak füstölget, és így ennél, fogva a' Profolzhoz tétetett vasra, rendes dolog! tudatlan-nak akarta magát ki adni, hogy ő nem tudna azon bilintsekkel bánni, holott egyedül tsak ez az ő mestersége, kétszer-is nyakára akarta tenni a' lábára készített részt. — *Argis vize mellett ki-kergettek* valami Német Tiszt Urak egy embert tsigát ásui, és majd valami 8 óráig ásta 's véste a' földet, és nem kapott többet tizenkettőnél, azok között olyan nagy vólt egy, mint egy tövises díznó, meg ijedvén szegény ostoba Oláh, tsak a' hát-tarisnyájában kaparta egy kapa nyellel, 's veti a' hátára, mentében a' hátától meg-melegedvén a' nagy tsiga, ki-bújt a' házikójából, és alattomban az Oláhnak hátul tsöngő Kuts mája végét más-fél arasznyira el-ette, 2 for. 30 krt. pretendált bonificátioja végett, meg kapta é vagy sem? még eddig nem tudjuk. — *Élj sokáig. Meg sebelsített igaz Magyar Hazafi Vitéz Jóakaród.*

Buda 17. Febr. — Hogy *Pest* Vármegye ezen folyó hónapnak 3-dik, 4-dik és több következő napjaiban tartott tellyes számú Gyülése alkalmatosságával (melyben magam is mind addig jelen vóltam, mig le nem betegedtem) a' szegény szükölködők iránt, a' mint az el múlt Ujság Leveledben ir-tad, atyáskodását, 's gondos szorgalmatosságát meg mutatta az igaz: de méltán is, mivel már a' szükölködő

Ködö nép annyira ment, sem búzája, sem árpája, zabja, és kukoritzája nem lévén, hogy kénytelen volt, valami Kákának gyökeréből kenyeret süttetni, a' melly kenyér lapos pogátsa formára süttetett, a' mint ezt azon Köz-gyűlésben elő adott, két lapos pogátsa forma kenyér meg bizouyította, a' kenyérnek a' béle fejéres, ize édeses, de a' szaga nagyon émelygős, azért, a' mint a' T. Vármegye rend-szerint való Orvosa, e' felől való vélekedését írásban bé-adta, igen ártalmas, ugy annyira, hogy a' mint ott némelleyek hitelesen elő adták, valakik tölle meg-betegedtek, azok osztán sem ételt, sem jó kenyeret, nem hogy kivántak volna, de még nem is ehettek. Az-is elő fordult vólt még akkor, hogy a' lovaknak torkokban-is olyan férgek támadnak, hogy a' torkokat-is ki-rágják, és így kénytelenek el-veszni. Ez iránt-is tehát az említett T. N. Vármegye meg-tevé a' szorgalmatos rendeléseket. En ha le nem betegedtem volna, ezt tenéked azonnal meg irtam volna. E' napokban-is Budán olyan Historia történt, hogy egy szolgáló estvéli 5 óra tájban elmenvén a' Dunára vizért, azonba valami magához hasonlókra akadván egész éjtzaka oda maradt a' vízzel együtt, nem adván semmi hirt sem Urának, sem Afzszonyának. Más nap reggel haza jöven nagy reszketve, 's Afzszonyától kérdeztetvén hól vólt egész éttzaka, azt felelte meg ijedett ábrázatot mutatván, hogy a' Dunába esett, mellyen ugy meg ijedett, hogy egész éttzaka a' nehézség törte, holott pedig a' Kortsmán tántzolt és ivott, a' mint osztán harmad napra ki-sült. Látván mind Ura, mind Afzszonya, tettetett meg ijedését, ér-vágásról gondolkodtak, azért szánakodásból a' Feltsert elhivatván, inkább réa adta magát a' szolgáló, a' ki még soha eret nem vágatott, az ér vágásra, mint sem hazugságát, és álnokságát fel-fedezze. Illyen az álnok Gazdáját tsaló tseléd! Azért is soha rossz tseléd nints, hanem rossz Gazda, és Afzszony. Ugyan a' nap meg-akadván a' hajó a' jegek közt a' Duna közepén, az emberek mind a' jégre ugradoz-

tak, a' kik között egy Afzszony-is, kinek teli vólt a' puttona tojással, ki ugronván, olly szerentsésen járt, hogy a' hajóban lévõ katona, nem akarván a' jégre ugrani, a' puttonában ugrott, és minden tojását ölzve törte. Méltó ez-is a' meg-jegyzésre: hogy még a' Táblák Pestre való meneteleknek tsak a' hírek, még-is olly drágán tartják a' szállásokat, hogy három szobától, ugyan annyi száz forintokat mérnek kérni. Így a' Nemesi Rend nagy Contribuense lesz a' Pestieknek; bár a' Felség belé-tekintene az Országgal az illy nagy húzom vonomban.

Bétsi ujjadon uj jegyzések. — „ A' Lengyel Gárda már el-bomlott, és az ebben vólt Tisztek vagy a' Német Gárdához vétettek, vagy Regementekhez osztattak. — A' *Durlach* és *Tertz* Sergej a' határ-szélekrõl meg-indúltanak és a' magok béke-séges szállásokra jönnek, mellyekbõl már némely Tisztek Bétsbe meg-is érkeztek — tehát uj hajnal tsillaga fénylik a' béke-ségnek. — Kládovánál, ha még meg nem vólt, minden órán meg lézzen, mind a' két részrõl, a' hadi-fogjok' által tserélése; még pedig nem fejet fõvel tserélünk, hanem nekünk a' Porta minden fogjainkat által adja, mi is az õvét — és ezen munkának végben vitelére *Pettrassy* rendeltetett Talmátsúl. — A' *Sadri* Prélátus *Stáinbakh*, ki bizonyos hamis *Obligatiókért* inquisitio alatt vala, meg-hólt. — Következendõ árva Regementek kaptak magoknak Fõt és Anyát: „ A' vólt *Laudon* Serge F. M. L. *Olivier Vallisnak* adatott. — A' vólt Gr. *Hadik* Serge F. M. L. *Plankenstáinnak*. — A' *Durlakhé* *Strásfoldónak*. — az *Eszterházy* *Miklósé* *Sztáraynak*. — A' *Grévené* *Vétsainak*. — Itt az a' hir szárnyál 3 naptól fogva, hogy a' mi Béke-ségünk a' Portával már all-irással is meg-vólna erõsítve; leg-alább tsak egy Kurirt várunk még. Ugy értjük, hogy ennek tikkelyei a' *Pafsarovitzi* Béke-ség fundamentomán épültek kevés változással; és alig, ha a' következendõ *Kurir* a' táskájába nem fogja vinni a' *Punktumokat*.

Oratio boni Civis, Sani Philosophi et Veri Nominis Christiani Illustrissimi Domini Comitis ALOYSII de BATTYAN dum in Confessu Comitiali Vita Iduum Februarii Anno Æræ vulgaris 1791. Pofonii in Hungaria habito De Lege Religionis In Publicas Tabulas voluntate optimi Principis referenda ageretur, Magno omnium Bonorum applausu Dicta. Hungarice reddiderunt atque in Speculum Secus Sententium Typis excudi curarunt sinceri Illustris Oratoris Cultores — L. A. S. P. Sz. M. D. C. S. M. F.

QUOD. -- VERITAS. PHILOSOPHO. -- RELIGIO.
DEFENSORI. -- PATRIA. BONO. CIVI. -- REX.
FIDELI. SUO. CUSTODI. -- MONUMENTUM.
DEBET. -- HOC. -- INSCIO. AUTHORE. -- AD.
POSTERITATIS. MEMORIAM. -- PROCUSA.
HAC. -- ORATIONE. -- COMITI. -- ALOYSIO.
DE. BATTYAN. -- CULTORES. AMICI. P. P. P.

Justum et tenacem propositi Virum
Non civium ardor prava jubentium,
Non vultus instantis Tyranni

Mente quatit solida. — *Horat.*

*Serenissime Princeps Regie! Excelsi Proceres,
Inclyti Status, & Ordines!*

Videtur hic illa ventillari quæstio, utrum emanata in Religionis negotio decisio Altissima, in leges publicas abire, & utrum contradictio Legi inferenda locum habere possit? vir bonus ea, quæ sentit, & palam dicere, & profiteri non erubescit; liceat itaque mihi sensa animi mei paulisper deducere; paucis rem exequar, & Illiadem nuce complectar, sed quemadmodum his Comitibus, nemini vel loquacitate, vel garrulitate mea obstrepebam, ita vicissim peto, ut usque finem audiar, & non interturbet: certum itaque est, Religionis negotium, jam inde ab occæptis his Comitibus ita curas publicæ rei procrastinasse, & tam graves dissensiones, acesbasque

que animorum peperisse scissiones, nihil ut nobis reliqui fuerit, quam ad suam Sacratissimam Majestatem velut summum Arbitrum, qui populorum suorum æqualem gerit curam, demisse convolare; recursus itaque hic jam binarie sumptus, judicium quoddam compromissionale redolet, ex quo cum sapientissima summi illius arbitri sententia, altius forum non habeat, nec revisioni, nec suggilationi, nec contradictioni locus est, sed nec admitti potest, ut vel tortuosæ explanationes, vel subtile mente reservatum, vel quæcunque demum aliæ quæstiones Civium animos porro exulcerent. Non agitur enim hic de interna alicujus Religionis dignitate, sed agitur de animorum concordia, & unione, non agitur hic de eo ut Apostolorum munere, sed ut Patriæ Patrum, qui salutem Reipublicæ sibi apprime cordi habere debent, defungamur officio, non agitur denique de eo, ut turpem discordiarum sementem pro futura ætate jaceamus, & cum ipsi felices non simus, posteros quoque nostros infelices reddamus; sed agitur de juribus civitatis, agitur de sanctissimis humanitatis juribus, quæ fratribus nostris, amicis, & consanguineis denegare non possumus, quorum singularem in Principem reverentiam, non vulgarem Patriæ amorem, & indefessum bonum promovendi Zelum uberrimis jam experti sumus testimoniis: esset itaque mea demissa opinio, ut emanata in Religionis negotio decisio altissima, non obstante cujuscunque demum contradictione, in legislatione alioquin locum non sortiente, his adhuc Comitibus in tabulas publicas referatur. Nam Excelsi Proceres, Inclyti Status, & Ordines! tempus tandem aliquando adesse videtur, ut purpurascente etiam Regni nostri Horizonte, mutuo & indissolubili tam amoris, quam necessitudinis vinculo. charis illis civibus jungamur, qui sub faventissimis his aspectibus retroactorum temporum memoriam, & si fas est dicere, injuriam oblitterabunt, & communem nobiscum in colendo Principe, tuenda Patria, & constabilienda chara libertate operam navabunt, ut tali ratione u-

niversa

niverſa convincatur Europa, nos diſcuſſa antiqua caligine, orientem ſolem jam cernere, & nos magni illius Magiſtri aſſectas eſſe, qui legem ſuam inaudito in nos amore obſignavit. De his quidem ego ita perſuaſus ſum, ut ab hac ſententia mea, & ab emanata Suae Majeſtatis in Religionis negotio deciſione, velut vero Chriſti ſpiritui, & Regni noſtri felicitati conformi, nec latum quidem unguem, dum vixero, dilcedere velim. Sed nec concipere poſſim, quomodo aliquis abſque graviffima Patriæ Proditionis ſuſpicionem, inarticulationem hujus deciſionis impedire, aut eidem contradicere valeat. Liceat mihi jam ipſam contradictionis, a venerabili Clero adhibendæ rationem pauliſper ad trutinam vocare. Vir prudens ſcopum, & ſinem omnis negotii conſiderat, quæſo jam, quis hujus contradictionis ſcopus eſſe poſſet? nonne is, ut illud putatitium jus ſuſtentetur, & ad feliciora tempora relegetur? ſed quæſo, quale illud jus eſt, quod cum injuria tertii conjungitur, & quod nec cum felicitate Regni, nec cum ſyſtemate totius Europæ, cujus tamen partem facimus, convenit? qualis porro eſſet contradictionis hujus finis? nonne is, ut non obſtante contradictione, legum ſanctimonix maculam adferente, ea, quæ Status, & Ordines, annuente Sua Majeſtate, decreverunt, ſuum ſortiantur effectum? quæ jam inde deduci poterit conſequela? nonne illa, quod leges etiam abſque concuſſu unius integri Status condi valeant, & quod ille Status, qui ubique felicitati Regni reſiſtit, & cujus contradictio nihil in lege operatur, tamquam ſuperfluus in legiſlatione conſideretur? hæc proinde nobis ruminanda erunt, ne & a ſcopo ab erremus, & totius Europæ vituperium, indiſcreto quodam Religionem promovendi ducti ardore, incurramus.

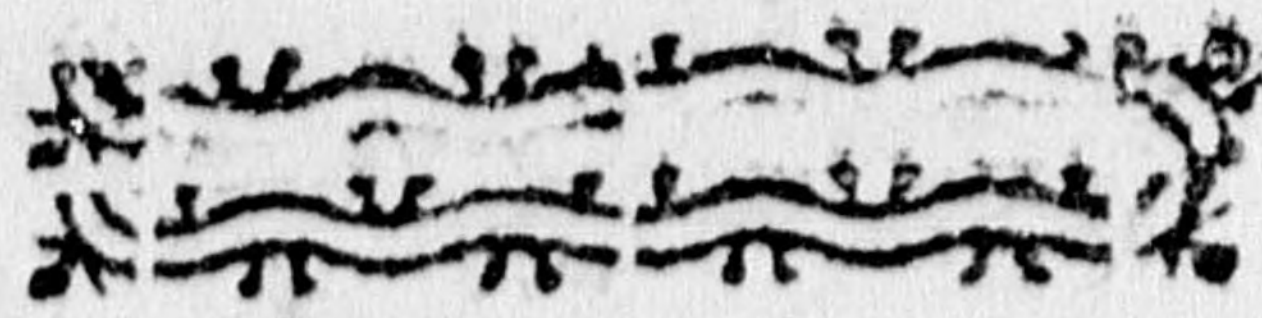
Béts. Hertzeg Auersberg Adámhoz, egy Level viz nem régiben a' Levélhordó, mellynek ſemmi név nem vólt alája irva; hanem e' vólt az értelme: „Jól tudjuk, melly nagy betsben légyen Hertzegségednél az aſſzonyi Nem; azért bátorkodunk mi ketten azon Nem

Nemből, meg kérni Hertzegségedet, hogy 'minket a' jövő Vasárnap, Redutba vezetni ne terheltesse.“ El olvasván e' Levelet a' Hertzeg, kezdi háyni vetni elméjét; által futja emlékeztető eszével minden esmerettségeit, a' mellyekben vólt Ifjúságától fogva: de tsak nem találhatja el-kik lehetnének azok a' két Dámák, a' kik tőle olly barátságot kívánnának. Ugyan tsak meg határozza magát, 's azt izeni vissza a' Levélhordó által, hogy *örömeft fogja a' Dámák' kívánságát teljesíteni.* El jő a' vasárnap este, 's meg jelen a' két Dáma H. *Auersberg'* házánál; de a' Hertzeg otthonn nem vólt: azért is keresésére indulnak a' Dámák, 's ki nyomozzák Gr. *Kinsky* Józsefnél való létét; fel küldenek hozzája egy esmeretlen öltözetű Inast azzal az izenettel, hogy a' már nálla tudva lévő két Dámák oda le várják ő Hertzegségét, 's vezetné el őket a' tántzóló Palotába. A' Hertzeg, az izeni le a' Dámáknak, hogy *onnan el nem vezetheti őket; mivelhogy tsak két személyre való hintón vólna.* A' Dámák újra fel küldik az Inast, 's jelentetik, hogy *nékiek egész hintójok vagyon; mellyben tehát mind a' hárman el-férnének.* Ez a' véletlen, 's nagyon kereken való izenet elakasztotta a' Hertzeget: hogy tehát szavát ne szegje, tsak le ment a' Dámákhoz, 's közibek ült; de nem láthatott egyebet, két Maskaránál: mivel a' Dámáknak fársángos ruhájok, 's állortzájak vólt. Szavokról se sajdithatta, kik lehetnének: mert azt felső hangú vékony tsengő szóra változtatták. Oda érvén a' tántzóló Palotába, hordja fel 's alá a' Hertzeg, karjoknál fogva a' Dámákat; próbálgatta minden módon, ha valamint ki tapogathatna; beszélt velek égről, földről, múlandóságról, klasztromi életről 's a' t. de semmire nem mehetett; hanem hogy a' Dámákat nagy tapasztalású és elméjü személyeknek találta. Darab idő múlva, szembe találkozik a' Hertzeg a' *Nápolyi* Királynéval, 's beszéli néki, hogy járt légyen a' két karján lévő Maskarákkal. A' Királynénak, különös mulatstságára vólt ezen rendes történetnek hallása, 's kívánván ki tanul.

tanúlni, kik legyenek ezen elmés és nyájas Dámák, mondja a' Hertzegnek, hogy ülnének le. A' két Maskarát, két keze felől ültette; 's minekutánna *Nápoly, Páris, London, 's Európának több fő Városairól, Olasz, Német és Frantzia* nyelveken, kedvére beszélgetett volna velek egy ideig: úgy megtett neki a' Dámáknak szép elzek, hogy addig nem nyugodott, míg reá nem vette azokat, hogy nekik magokat ki nyilatkoztatnák; mellyet ezek úgy tselekedtek, hogy a' Hertzeg semmit is észre nem vehetett. Ezzel, a' Királyné el vált tőlök. H. *Auersberg* is újra sétálni indult, esmeretlen Dámáival. A' mint a' palota' oldalába bé nyiló kamarátskák mellett sétálgatnának, azt mondja a' két Dáma egyszer a' Hertzegnek, hogy nekik szükségek volna bé térni: hanem egy kevés várakozással ne térheltne lenni: ő Hertzegsége. Ki is jöttek a' Maskarák nem sokára, 's újra vezette őket a' Hertzeg, egygyik tántzoló palotából, a' másikba; alólról, fel a' folyosóra; 's onnan ismét le, a' Tántzolók közzé. Mivel az előbbeni szép beszélgetések a' Dámáknak igen tettzése szerént esett a' Hertzegnek, örömeft szerette volna azt továbbra is folytatni; de melly igen el álmétkodott, midőn tapasztalná, hogy az ő Dámáin éppen olly változás esett, mintha talám a' *Feledékenység* (*Lethe*) vizéből ittak volna. Mert már koránt sem úgy ment a' beszélgetés, mint az előtt. A' külső országai nyelvek közzül, mellyeken olly kellemetesen beszélgettek, tsak kevéssel is az előtt a' Dámák, nem lattattak már többé egyiket érteni; 's másikon sem olly tisztán beszéllettek, mint annak előtte; a' dolgokról pedig vagy semmi, vagy visszás, és felette hijános gondolkozásaik 's képzelődéseik voltak. — Éjlel után; meg köszönte a' Hertzeg' emberiségét a' két Maskarát, 's tőle bútsút vett. — Tsak ugyan ki tudódott őszán, kik lettek légyen; a' H. *Auersberget* meg tréfált két Dámák; tudniillik: Gróf *Zichz Istvánné*, Gróf *Pálffy Kantzellárius*' Testvérje; és *Hoyos Ernestina* Gróf

Kisasszony, a- kit is jó neveltetéséről, 's ter mélye-
ti elmésségéről, igen magasztalnak. — Az óldal-
kamarába lett bé térések alkalmatosságával, le tet-
ték vólt a' meg nevezett Dámák a' maskarát, 's
Szobaleányaikkal vetették fel azt. Ezek mentek te-
hát már ki, az óldal - kamarából a' Hertzeghez; 's
innen esett, hogy nem folyhatott tovább úgy a' be-
szélgetés, mint az előtt. Midön ezekkel sétálgatott
vólna a' Hertzeg: gyakran öszve találkoztak, 's
szóltak is vele az el tseréltt előbbeui két Dámái.

Triestből értjük, hogy ama nagy szivü Hazafi
Galántai Gróf *Fekete János* Generál Fő-Strázsame-
ter Ur, ki a' Budai Ország gyűlésén mind Királya-
hoz, mind Hazájához 's Nemzetéhez való szerete-
tét, és részre hajlás nélkül való Lelkét elége ki mu-
tatta, ide érkezett, és itten vagyon: A' Német öl-
tezeteit többnyire el ajándékozván szüntelen Magyar
forma ruhát és bajuszszat visel; u. h. midön paripá-
ján ki-lovagol, bámulással nézik az idegen Neme-
tek. — Nem régiben egy nagy asztalnál némely
Olofz Dámák rövid öltezetet és burtakos bajuszszat
kezdvén szóval nyirbálni ezen Vezér Urnak, ezt fe-
lelé: hogy ha mingyárt az egész Aszszonyi Nemet
(melynek mind eddig nem ellensége) el idegenitti-
is magától, még-is bajuszszát és Magyar öltezetit
többé a' Halál sem tétetheti le vele; mert a' föld-
gyomrába-is magával fogja vinni. Éljen ez a' pél-
dát mutató buzgó sziv!! — Itt Bétsben a' múlt Va-
sárnap kezdődék vitézségére II dik *Nagy Sándornak*,
F. II-dik *Josefnek* szomorú halálát innepelni; 3 na-
pok alatt a' Musikák meg némúltanak, minden Já-
téknéző helyek bé valának zárva — mind a' 3 na-
pon meg szóllalla az az 365 mázsás nagy harang a'
Sz. István tornyában, mellyet tsak a' Boldogságos
Szüznek, a' 2 utolszor meg-hólt Fejedelmeknek, és
Bétsi Kárdinálisnak szoktanak 18 körmös Legények
meg-húzni — mondja ki ki: nyugodjék tsendesen ez
az Európának Lámpást gyújtott nagy szivü Feje-
delem. —